

3.3 ПОДНАСЛОВ : РАЗВОЈНА БАНКА САВЈЕТА ЕВРОПЕ (Council of Europe Development Bank- ЦЕБ)

ОПШТИ ПОДАЦИ

Оснивање, принципи и циљеви, органи банке

Развојна банка Савјета Европе (ЦЕБ) је мултилатерална развојна банка са социјалним призвучком. Основана је 16. априла 1956. године да би разријешила проблеме избјеглица, мада се њено подручје рада прогресивно проширило и на секторе и акције које су директно доприносили развоју социјалне кохезије у Европи. Административно сједиште је у Паризу, али због локације секретеријата Савјета Европе, који доноси административне одлуке, везана је и за Стразбур.

ЦЕБ представља главни инструмент политике солидарности у Европи; он користи изворе за финансирање социјалних пројеката да би помогао 42 земаље чланица да остваре одрживи развој и раст.

ЦЕБ је мултилатерална банка која је под ауторитетом Савјета Европе. Зато је у њењој скраћеници ЦЕБ стоји – Council of Europe Bank (Банка Савјета Европе). То значи да ЦЕБ управља својим активностима у складу са свеукупним циљевима Савјета Европе, нарочито оним који су везани за људска права, плуралистичку демократију и владавину права.

Иако је везана за Савјет Европе, који администрира њом, Банка је правно и финансијских независана. Институционална повезаност са Савјетом Европе посебно је видљива јер Генерални секретар Савјета Европе издаје мишљење на сва акта Банке.

Тренутни број чланица је 43 (четрдесеттри), 26 земаља су чланице Европске уније (ЕУ) а 8 земаља су званично кандидати или потенцијални кандидати за придруживању у ЕУ. Све оне су заједнички поље дјеловања Банке. Босна и Херцеговина је чланом постала 18.04. 2003. године са учешћем у дионичком капиталу од 0,177%.

Годинама присутна социјална секторска орјентација, је афирмисала њену специфичност у односу на друге међународне финансијске институције: она је једина европска развојна банка са чисто социјалним стремљенима и њене активности укључују пројекте који се боре против екстеремног сиромаштва и социјалног искључења.

Основни правни документи Банке су :

- a) Трећи протокол о општем спорзуму о привилегијама и имунитету Савјета Европе који је потписан 1959. године и који се потписује са сваком земљом чланицом
- b) Статут
- c) Одлука о промјени назива
- d) Правила и процедуре

Према члану VIII Статута банке, ЦЕБ је организован, администриран и контролисан од стране следећих органа:

1. Одбор гувернера. Састоји се од представника земаља чланица и Предсједника. Одбор одлучује од општим орјентацијама банчаних активности, утврђује услове за чланство, одлучује о повећању капитала, одобрава годишње извјештаје, врши избор председавајућих лица у Административном савјету и Одбору за ревизију.

2. Административни савјет. Састоји се од предсједавајућег и представника земаља чланица. Он извршава задатке које му делегира Одбор гувернера: одобрава кредитне и друге операције, утврђује годишњи оперативни буџет, одобрава инвестиционе и друге пројекте који се подносе од влада земаља. Унутар њега је Извршни комитет који се састоји од чланова Административног савјета и чија је одговорност да извршава преглед захтјева за финансирање, мониторинг и извршавање пројеката.
3. Одбор за ревизију има три члана именована од стране Одбора гувернера. Одбор провјерава тачност годишњих рачуна, након што су прегледани од стране вањског ревизора.

Подручје и сектори дјеловања

Подручја дјеловања Банке су дефинисана њеним правним документима и стратешким документима укључују:

1. Инклузивни развој (рад на осигуравању приступа економским могућностима и обезбјеђењу перспективне будућности за свакога)
2. Подршка рањивим групама људи (помоћ да се најрањивије групе становнишва укључују у друштво)
3. Одржавање животне средине(подршка друштвеној заједници да промовише одрживост животне средине , избјегава и ублажује негативан утицај климатских промјена)

Подручја дјеловања диверзификовала је на рад у сљедећим секторима: Избјеглице и мигранти; социјално становање,животни услови, природне катастрофе, животна средина ,едукација , јавна администрација, здравство и мала и средња предузећа.

Финансирање и типови операција

Банка базира своје активности на властитим изворима и резервама и не прима помоћ или субвенције од земаља чланица. Банка дакле, не прима годишње контрибуције својих чланица. Захваљујући одличном рејтингу, прибавља средства на међународном тржишту капитала по најповољнијим условима и својих резерви, омогућавајући тако да позајмљује уз значајно смањење трошкове својих извора за финансирање социјалних пројеката. Рејтинг банке је троструко велико А, што одражава како велики квалитет активе и пасиве, високу ликвидност и квалитет управљања ризиком (ризик каматних стопа, ризик промјене девизног курса, кредитни ризик).

ЦЕБ је, прије свега, банка и као таква одобрава зајмове и издаје гаранције, а не добрава субвенције. Међутим у неким изузетно екстремним ситуацијама банка је одобравала донације појединим земљама.

Разликује се два приступа ЦЕБ-а у финансирању посуђивача

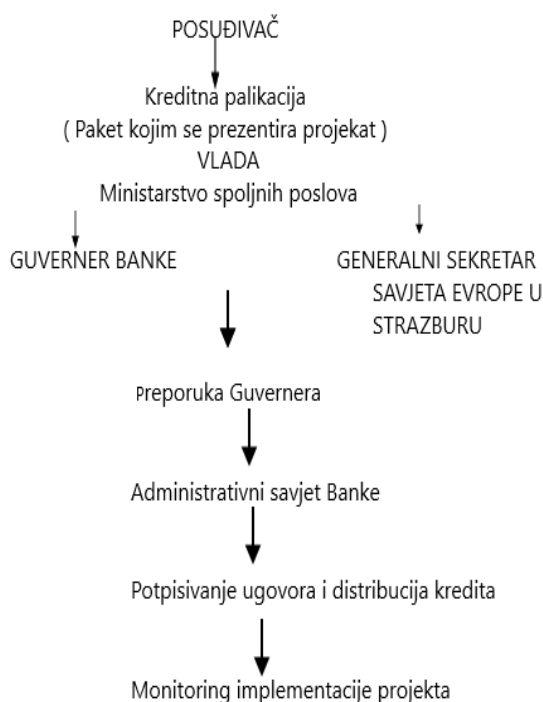
1. Финансирање , за банку прихватљих пројеката , посуђивача када одобрени зајам претходно кореспондира са захтјевом за кредит који се подноси од стране посуђивач , чији износ и намјена морају бити одобрени од стране Административног савјета.
2. Зајам, чији финансијски услови се директно преговарају између Банке и корисника зајма

Ова разлика између пројекта и зајма у вези су са два одовјена дијела једног те истог процеса, познатог као «пројектни циклус» у којем посуђивач подноси захтјев за финансирање ЦЕБ-у, презентује пројекат на процјену, прима одобрење за пројекат и прибавља дознаке за односни зајам.

Постоје три типа пројеката које подржава Банка. То су :

- **Инидивидуални пројекти (ИП)** који се односе на јединствене пројекте на појединачном подручју активности
- **Секторски базирани пројекти (СП)** који долазе унутар националног и регионалног програма секторског развоја, сачињен је од неколико пројектата у једном подручју дјеловања,
- **Мулти-пројектни програм (МП)** направљен од неколико пројектата ограниченог износа, у различитим подручјима дјеловања, који доносе користи већем броју корисника у земљи посуђивача

Фазе у одобравању пројекта

Пројекти који су у вези са подношењем захтјева (садрже информације о свим аспектима пројекта и профилу посуђивача) од стране земље посуђивача и који се одобравају од стране Административног савјета банке морају бити процјењивани по банчиним процедурама. Пројектни циклус за пројекте има следеће фазе:

1. Идентификација – то је први прилаз према свим елементима пројекта да би се одредило да ли је погодан за финансирање, да ли је изводљив како у погледу циљева тако у погледу средстава којима се желе достићи.
2. Процјена – Пројекат, његови социјални циљеви, финансијска и техничка изводљивост је предмет прегледа од стране Административног савјета.

3. Одобрење Административног савјета – је након прегледа.
4. Преговарање о оквирном кредитном споразуму - се врши са посуђивачем на бази услова утврђеним од стране Административног савјета.
5. Мониторинг и дознака – имплементација пројекта и провјера да ли се користи у складу са намјеном. Корисник мора достављати кварталне извјештаје.
6. Завршетак–који прати финалини извјештај посуживача о свим извршеним активности-ма и циљевима који су се постигли у складу са оквирним споразумом.
7. ЕХ-пост евалуација треба да открије утицај и одрживост пројекта да би се процјенио квалитет извођења. Банка за то има посебно одјељење гдје након евалуације даје повратну информацију о квалитету пројекта који су значајни за нови циклус планирања активности и дизајнирање будућих пројекта и зајмова.

Постоје и двије категорије операција:зајмови и гаранције.

- **Зајмови за пројекте и програме** , који се дозначују директно посуживачима одговорним за имплементацију пројекта (државе, локалне власти) или финансијским институцијама када су пројекти групиранни заједно са неколико корисника
- **Зајмовна средства за кофинансирање**
- **Зајмови као Инструмент за финансирање јавних финансија**
- **Међусекторски програмски зајмови**
- **Гаранције** унутар оквира за кредитне операције које се извршавају путем других финансијских извора.

Карактеристике ЦЕБ зајмова

Одмах након што је зајам одобрен од стране Административног Савјета банке, ставља се на

« сток» пројекта који чекају финансирање. Кореспонденте дознаке кредита врше се у неколико транши према напретку у радовима и након што су се испеговарали финансијски услови између банке и посуживача.

Финансијске карактеристике зајмова које се директно преговарају са посуживачима су у сљедећем :

- a) **Износ.** Износ ЦЕБ зајма не може, генерално, да прелази 50% од укупних трошкова инвестиције посуживача. У неким ситуацијама могуће је да финансира и 90% вриједности пројекта. Ради се о случајевима земаља са тешкоћама у борби против сиромаштва и земљама ниске стопе развоја. Босна и Херцеговина је идентификована као земља корисник такве могућности како је назначено у Политици зајмова и финансирања пројекта (Loan and Project Financial Policy).
- b) **Рок.** Кредити банке су дугорочни. Период отплате кредита је 15 или 20 година са 6 година грејс периода.
- c) **Валута.** Банка посужује у свим валутама . Избор валуте се врши код процјене пројекта према преференцијама посуживача, условима на тржишту или банчаних могућности.
- d) **Каматна стопа.** Захваљујући високом рејтингу банке она је способна да повуче изворе финансирања са тржишта капитала под јако повољним условима. Она те услове преноси и на поусуживаче, додајући малу маржу. Каматене стопе су са грант елементом. Као основна стопа је тромјесечни или шестомјесечни

ЕУРИБОР плус маржа. Субвенција каматне стопе је једино код оних пројеката који су у вези са приоритетима банке и који имају строги социјални контекст. Она субвениционише камату кроз посебан специјални рачун «Селективе Труст Аццоунт» на који се од 1995. године у те сврхе усмјерава дио годишњег профита Банке. Средствима са тог рачуна субвениционише камату насталу повлачењем средстава из кредита који су уговорени са банком.

Земље чланице ЕУ имају највеће учешће у одобреним кредитима ЦЕБ-а, а најмање дознаке су биле у новопримљене земље у ЕУ и земље које су у процесу придруживања.

Капитал банке , чланство и финансијска позиција БИХ

Босна и Херцеговина је постала чланица ЦЕБ-а , потписивањем Трећег протокола о сарадњи и имунитетима 2003. године. Након потписивања тог споразума била је обавезна уписати и уплатити позвани дио капитала који је алоциран од стране Банке. Босна и Херцеговина је учлањењем имала обавезу да уплати 2.272.000 ЕУРа и то за резерве 1.630.000 ЕУР и уплаћени позвани капитал 642.000 ЕУР .Капитал се уплаћивао сукцесивно у периоду пет наредних година . прву рату 2003 .године у износу 567. 600 уплатиеле су , према потписаном Протоколу , Амабасада Велике Британије , Шведске и Централна банка Босне и Херцегвине .Остале четири рате плаћене су из буџета Босне и Херцеговине.

На дан 31.12 .2023. године капитал банке , опште резерве и нето профит износи 3.519.574 хиљаде ЕУР . Што се тиче капитала укупни уписани капитал је 5.579.046 хиљада ЕУР . Од тога непозвани капитал , уписани али не плаћени износи 4.954.771 хиљаде ЕУР –а док позвани уплаћени капитал чланица износи 624.275 хиљаде ЕУР. Опште резерве износе 2.786.051 хиљада ЕУР. Нето профит је 109.248 хиљада ЕУР. Капитал банке је подјељен на 43 земље чланице,

Капитал Банке је од 1956. године, када је основана, више пута увећаван да би се омогућио развој њених активности и очување финансијске стабилности. Шесто увећавање капитала било је одобрено 2011 године (Резолуција банке број 386) , а завршило се до 2012. године.

Босна и Херцеговина која је чланица Банке од 2003.године. уплатила је почетни капитал и прихватила је шесто повећање капитала.

Последње седмо повећање капитала је одобрено од Банке Резолуцијом Управног одбора 463(2022) и Резолуцијом 1647 Административног савјета, а у вези са Стратешким оквиром банке за период 2023-2027. Рок за изјашњење чланица је био 30.06.2024 и продужаван је једанпут до 31.12.2024. године. Босна и Херцеговина је прихватила седмо повећање капитала у циљу одржавања своје капиталне позције 12.11.2024. године. Паид-ин порција у уписаном позваном капиталу овога пута није плаћена из резерви Банке први пут у њеној историји.

Тренутна капитална позиција Босне и Херцеговине , као земље која није још остварила чланство у Европској унији је сљедећа:

Уписани капитал износи	17.207.000 ЕУР
Непозвани дио капитала	14.008.917 ЕУР

Капитал по позиву 3.198.083 ЕУР

Оваква капитална позиција носи 0,177 % права гласања у органима управљања Банке и повезана је са процентом изложености Банке у својим операцијама у земљи чланици.

Партнерство

ЦЕБ активно сарађује са другим финансијским институцијама, како би проширила своја средства за активности и повећала њихову додатну вриједност.

Специјална веза постоји између ЦЕБ-а и Европске комисије тј. Европске уније јер она своје активности развија на основу оквира и циљева које утврди Савјет Европе, подржавајући тако приоритете ЕУ.

ЕУ је главни конститутивни партнер банци. Од ЕУ проширења са 15 на 27 земаља, подручје ЦЕБ операција се проширило. Такође је изражена билатерална сарадња , уговорно утемељена , са другим европским финансијским институцијама Европском инвестиционом банком (потписан 2008.године заједничку изјаву о сарадњи) , Европском банком за обнову и развој .

Са другим међународним финансијским институцијама је потписала Меморандум о разумијевању у којем се настојало да привуку друге финансијске институције према политикама ЕУ, нарочито помоћ земљама централне и источне Европе и земљама потенцијалним кандидатима у ЕУ, Русији и др. Ту се може споменути сарадња са Међународном банком за обнову и развој (ИБРД и ИДА) , Нордијска инвестициона банка (НИБ) , Њемачка развојна банка (КфW) и Механизам за европску стабилност (ЕСМ)

ЦЕБ партиципира у програму ЕУ под називом «Investment Project Facility –IPF» за финансирање пројеката инфраструктуре у општинама земаља Западног Балкана. Кроз ИПФ финансирају пројекти у области енергетског сектора, транспорта и телекомуникација. Такође, партиципира као посматрач на састанцима развојних комитета Свјетске банке и ММФ-а.

Посебна сарадња је са Уједињеним нацијама тачније нејним агенцијама које су активне у земљама чланицама и то са УНДП, УНХЦР,и УНИЦЕФ. Перманентни је посматрач у УНФЦЦЦ.

Сарадња са донаторима је такође значајна. 28 земаља чланица ЦЕБ-а , двије земље које нису чланице , Сједњење америчке државе , Уједињено краљевство Велике Бритањије као и Европска унија , кроз Европску комисију и Европску инвестициону банку дају добринос у ЦЕБ Траст фондове. Из ЦЕБ донаторских средстава у Босни и Херцеговини се финансира РХП пројекат (Регионални пројекат стамбеног збрињавања) којим се настоји осигурати стамбена ријешења за избјегле и расељене особе у Босни и Херцеговини и у земљама окружења.

1. Документи

Основни правни документи банке

1. [Тећи протокол И општи споразум о привилегијама и имунитетима Савјета Европе усвојен 1959.године \(Third Protocol to the general agreement on privileges and immunities of the Council of Europe adopted 1956\)](#)

2. [Статут \(Article of Agreement\)](#)
3. [CEB Strategy 2020-2022](#)
4. [CEB Development Plan 2020-2022](#)

Други документи банке

1. [Loan and Project Financing Policy](#)
2. [CEB Handbook for Preparation and Implentation of Project](#)
3. [CEB Loan Regulations \(engleski prevod \)](#)
4. [Procurement Guidelines](#)

Важни документи за БИХ

1. [Тећи протокол и општи псооразум о привилегијама и имунитетима Вијећа Европе усвојен потписан између ВЕ И БИХ /енглески и превод\)](#)
2. [Извјештаји о позицији БИХ у структури капитала ЦЕБ-а](#)

2. Портфолио активних пројеката у Босни и Херцеговини финансираних од ЦЕБ

Иако је БиХ релативно нова чланица ЦЕБ (од 2003.године) Банка, је имала значајна улагања у Босну и Херцеговину и то у оне секторе који су повезани са дијелом популације који је најосјетљивији на промјене и сиромаштво (избјегла и расељена лица, демобилисани борци итд.). Ефекти улагања у тај сектор су видљиви кроз подршку изградњи великог броја стамбених јединица, подизања квалитета услуга и увођење породичне медицине у здравству, смањењу фискалних издвајања за те сврхе. Иако је, стављајући у контекст других земаља, учешће БиХ у одобреним и дозначеним средствима ЦЕБ-а минорно, реално је очекивати да се ситуација промјени како напредујемо на путу придруживања ЕУ гдје ће финансирање социјалног развоја постати изражајније.

Поред ових директних зајмова ЦЕБ је у на територији БиХ присутана кроз мулти - пројекте, који нису директно везани за задуживање БиХ нити за издавање било каквих гаранција. То су пројекти које банке у виду позајмица даје својим партнерским банкама у БиХ, које су основ за развијање портфолија кредита за финансирање малих и средњих предузећа, општина или других циљева, у складу са критеријумима које ЦЕБ наводи у својим резолуцијама.

1. [Портофолио завршених пројеката](#)
2. [Портфолио активних пројеката и позајмица](#)
3. [РХП пројекат](#)

3. Актуална питања сарадње:

Банка финансирањем континуирано омогућава да Босна и Херцеговина ријеши питања у социјалном , здравственом сектору нарочито се фокусирајући стварање услова за хумано становање избјеглих И расељених лица , социјалне потреба других рањивих група у друштву , напое земље у сфери рјешавања проблема у области миграција, изградњом капацитета за подизање здравствених услуга на вишем нивоу.